

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Lausuntopyyntö 13.5.2020 Dnro VN/5698/2019

Lausunto

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta.

Ehdotuksen sisältö

Ehdotuksen tavoitteena on edistää rakennussuojelun menettelyiden sujuvuutta sekä selkeyttää eri viranomaisten rooleja ja toimivallan rajoja rakennussuojeluasioissa.

Esityksessä tarkoituksena on ympäristöministeriön alistus- ja valitusviranomaisroolin korvaaminen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisella hallintovalituksella hallinto-oikeuteen ja valituslupamenettelyllä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tarkoituksena on luoda suojelupäätöksistä poikkeamista varten menettely, jonka avulla voidaan olosuhteiden muuttuessa hakea rakennuksen säilymistä turvaavaa ratkaisua ilman enemmän aikaa vievää suojelupäätöksen muuttamismenettelyä.

Lisäksi lakimuutoksella on tavoitteena parantaa omistajan ja haltijan oikeusaseman sekä valtion taloudellisten velvoitteiden ennakoitavuutta selkeyttämällä korvausoikeuden edellytyksiä.

Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto

Keski-Suomen ELY-keskus katsoo, että esitysluonnos rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta on hyvin perusteltu ja tukee rakennusperinnön entistä parempaa säilymistä sekä sujuvoittaa rakennussuojeluprosessiin liittyviä menettelyjä. Lakiesitys on kokonaisuutena onnistunut.

Asian vireilletulo 5 §: Suojeluesityksen teko-oikeutta koskeva ehdotus tarkentaa nykyistä esityksenteko-oikeutta. Suojeluesityksen teko-oikeus voitaisiin laajentaa koskemaan myös alueellisia vastuumuseoita. Aluevastuumuseoilla on laajaa tietämystä ja suojeluesityksen teko-oikeus olisi hyvin linjassa museolain (314/2019) 7 §:n mukaisten alueellisten vastuumuseoiden tehtävien kanssa.

Asianosaisten kuuleminen ja lausunnot 7 §: ELY-keskus pitää naapurin käsitteen tarkentamista vastaamaan maankäyttö- ja rakennuslaissa käytettyä naapurin käsitettä

tarkoituksenmukaisena. Kuitenkin kuulemisvelvollisuuden laajentaminen suojeleasian kohteena olevan rakennuksen sijaintikiinteistön haltijaan, jos tämä on eri kuin kiinteistön omistaja, sekä vastapäätä olevien kiinteistöjen omistajiin ja haltijoihin vaatii tarkennusta perusteluihin. ELY-keskusten on hankalaa saada tietoonsa kiinteistöjen mahdollisia vuokralaisia, ja harkittavaksi voisikin tulla lisäys, jossa kuulemista tai päätöstä koskeva tiedottamisvelvoite kirjattaisiin omistajalle.

Poikkeamista koskevat säännökset 10 a-c §: Esityksen mukainen poikkeamismenettely mahdollistaa suojelutavoitteiden ja olosuhteiden muutosten yhteensovittamisen suojelupäätöksen muuttamista sujuvammin. Ehdotettu poikkeamismenettely lisää päätöksenteon joustavuutta ja nopeuttaa asian käsittelyä ELY-keskuksessa. Esityksen mukaiset edellytykset ja menettelytavat ovat selkeitä ja turvaavat suojelutavoitteita riittävästi.

Menettely rikosasioissa: Rakennussuojelurikosten ja -rikkomusten osalta esitysluonnoksessa on päädytty siihen, että kuultavan asema koordinoivalla ELY-keskuksella olisi riittävä, sillä valtiolla ei ole rakennussuojeluun liittyvissä rikosasioissa yksityisoikeudellisia vaatimuksia, ellei valtio omista rikoksen kohteena olevaa rakennusta. ELY-keskus toteaa, että edellä esitetty pelkkä kuultavan asema ei ole yhdenmukainen Ympäristörikostorjunnan strategian ja toimenpideohjelman (ympäristöministeriön raporteja 16/2015) linjauksen kanssa, jonka mukaan lainsäädäntömuutoksiin pyritään varmistamaan, että kaikissa ympäristörikostyypeissä valvontaviranomaisella on asianomistaja-asema, kun rikoksella on loukattu yleistä etua (ks. HE-luonnos s. 3). ELY-keskuksella on muussa ympäristönsuojelulainsäädännössä (ympäristönsuojelulaki, jätelaki ja vesilaki) asianomistajan asema, kun yleistä etua on loukattu.

ELY-keskus toteaa, että asianomistaja-asema tarkoittaa paljon laajempaa vaikutusmahdollisuutta ympäristörikosprosessissa kuin pelkästään yksityisoikeudellisten vaatimusten esittämistä. Asianomistaja-aseman nojalla ELY-keskusta kuullaan sekä esitutkinnassa että oikeusprosessissa. Tällöin ELY-keskus voi esittää rangaistusvaatimuksen ja muut mahdolliset vaatimukset sekä erityisesti tuoda asiantuntijankemeyksensä esiin. ELY-keskus voi myös osallistua oikeusprosessiin sekä nostaa mahdollisen syytteen, mikäli syyttäjä ei sitä tee.

Edellä esitetyn perusteella ELY-keskus pitää tarpeellisena, että ympäristörikosoikeudessa noudatetaan yhtenäistä käytäntöä niin ympäristönsuojelun kuin myös kulttuuriympäristön suojelun osalta ja ELY-keskukselle säädetään asianomistaja-asema myös rakennussuojelurikoksissa ja -rikkomuksissa silloin kun yleistä etua on loukattu. Lisäksi niissä harvoissa tapauksissa, joissa on kyse ainoastaan yksityisen edun loukkauksesta, on myös ELY-keskusta tarpeen kuulla asiantuntijana.

Kokonaisuutena esitys vahvistaa ELY-keskusten roolia suojelupäätöksen tekijänä ja vastuullisena valvontaviranomaisena. Tehtävän tehokas ja valtakunnallisesti yhdenmukainen hoitaminen edellyttää riittävien resurssien osoittamista ELY-keskuksille tehtävän suorittamiseen. Lisäksi vahvistamiskäytännön poistaminen edellyttää riittävää ohjausta ympäristöministeriöstä, jotta yhdenmukainen linja ja oikeat ja yhdenmukaiset menettelyt voidaan turvata.

24.6.2020

Asian on ratkaissut yksikön päällikön sijaisena yli-insinööri Ansa Selänne ja esitellyt esittelijä Laura Mononen.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tämä asiakirja KEHA/2137/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/2137/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Selänne Ansa 24.06.2020 09:44

Esittelijä Mononen Laura 24.06.2020 09:41